

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ
BAKİ DÖVLƏT UNIVERSİTETİ**

FƏNN SİLLABUSU

“Təsdiq edirəm”

Əmək və ekologiya hüququ kafedrasının müdürü

Prof. A.M.Qasimov

“ ”йанвар 2015–ci il

Kafedra: Əmək və ekologiya hüququ

Fakültə: Hüquq

I. Fənn haqqında məlumat

Fənnin adı:Sosial təminat hüququ

Tədris yükü (saat) cəmi: 45 saat(mühazirə - 30 saat, seminar – 15 saat)

Tədris ili 2014/2015, Semestr-IV ,şöbə-əyani , bölmə - azərbaycan, mühazirə qrup 1414,1416, 1418, 1418 a

məşğələ qrup 1418

Kredit sayı - 3 kredit

II. Əliyev Mayis Nəbi oğlu, hüquq üzrə elmlər doktoru, professor

III. Məsləhət günləri və saatları: 61 günsaat 12-00 – 14-00

E-mail ünvanı: aliyev.mayis@mail.ru

İş telefonu: 0125387432

Tələb olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri:

Əsas:

1.Əliyev M.N. Sosial təminat hüququ: Dərslik. Bakı: Adiloğlu, 2007

2.Qasımov A.M., Əliyev M.N. Azərbaycan Pecpublikasının pensiya hüququ: Dərs vəsaiti. Bakı: Digesta, 2001.

3.Əliyev M.N. Sosial xidmət sosial təminat hüququnun institutu kimi. Dərs vəsaiti. Bakı: Təknur, 2008

Əlavə:

- İsmayılov İ.İ., Mürşüdov R.İ. Sosial təminat hüququ və onun tətbiqi problemləri. Bakı: Qanun, 2001
Kərimov D.F. Ailə başçısını itirməyə görə əmək pensiyaları. Bakı: Təknur, 2009
Əliyev M. N. Yaşa görə pensiyalar: müasir vəziyyəti, hüquqi problemləri, inkişaf perspektivləri. Bakı: Bakı Universiteti nəşriyyatı, 2003
Əliyev M.N., Mürşüdov R.İ. «Sosial müavinətlər haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun elmi və praktiki kommentariyası. Bakı: İləy, 2008
Mürşüdov R.İ. Yaşa görə əmək pensiyaları. Bakı: Təknur, 2007
Mürşüdov Ü.İ. Sosial müavinət və təqaüdlərin hüquqi tənzimi. Bakı: Avropa, 2013

IV. Fənnin təsviri və məqsədi:

(Fənn haqqında qısa məlumat, onunla şərtləşən fənlər (bilavasitə bağlı olan/uyğun gələn), fənnin tədrisinin məqsədləri. Bu fənni öyrənməklə tələbələrin nəyi biləcəkləri, nəyə nail olacaqları və hansı vərdişlərə yiyələnəcəkləri qeyd edilir)

Kursun qısa təsviri: Sosial təminat hüququ ümumi hüquq sistemində müstəqil sahə kimi ötən əsrin ortalarında formallaşmışdır. Hələ XX əsrin 70-ci illərinin sonu, 80-ci illərinin əvvəllərində sosial təminat hüququnun anlayışı, predmeti və hüquqi tənzimətə metodu barəsində elmi diskusiyalar aparılırdı. Müasir dövrdə isə bu sahənin tam mənada fəaliyyət göstərməsi artıq reallıqdır və bu hüquq sahəsinin müstəqil bir hüquq sahəsi kimi qəbul edilməsi məsələsi alımlar arasında heç bir mübahisə yaratmır. Sosial təminat hüququ hər bir kəsə şamil edilən hüquqdur. O, hər bir şəxsi doğulduğu andan həyatının axırına kimi müşayət edir, çünkü sosial təminat sahəsində hüquq münasibətlərinin yaranması əsasını insanın doğulması, onun ölümü, xəstəliyi, qocalığı, işsizliyi, sosial yardımə ehtiyacı və s. təşkil edir. Sosial təminat hüququ müstəqil hüquq sahəsi olub sosial təminat sistemi üzrə pul ödəmələri (pensiya, sosial müavinət, sosial yardım, təqaüd və s.) və natural növlərin (sosial xidmət, tibbi yardım, dərman yardımı və s.) münasibətləri tənzimləyir. O, əmək hüququ, inzibati hüquq, konstitusiya hüququ sahələri ilə bilavasitə bağlıdır. Bu fənnin tədrisinin məqsədi kimi sosial təminat hüququ ilə bağlı nəzəri müddəaların, əsasən də Azərbaycan Respublikasının sosial təminat qanunvericiliyinin öyrənilməsi çıxış edir. Bütövlükdə bu sahənin normalarını hər bir şəxs, daha çox isə hüquqşunaslar ətraflı və dərindən bilməlidirlər. Bunları bilmək insana ünvanlanmış sosial müdafiədən vaxtında və tam istifadə etməyə, zərurət yarandıqda isə – öz hüquqlarını düzgün müdafiə etməyə imkan verir. Hər bir müəssisənin, idarənin, təşkilatın hüquqi xidməti sosial təminat hüquq normalarını kompleks şəkildə mənimcəməlidirlər. Sosial təminat hüququ fənnini öyrənməklə tələbələr AR-nın sosial təminat sahəsində qanunvericiliyini (pensiya, müavinət, tibbi yardım, sosial xidmət, sosial yardım və s.) biləcəklər, pozulmuş sosial təminat hüquqlarının bərgasına nail olacaqlar və sosial təminat hüquq normalarını tətbiq etmək vərdişlərinə yiyələnəcəklər.

«Сосиал тяминат щцгугу» фянни цзря тядрис программынын мянимсянилмаси просесинде тялябяляр

Малик олмалыдыр

- а) щцгуг елмляри системинде «Сосиал тяминат щцгугу» фяннинин rolу щагтында;
б) норматив-щцгуги актларын тятбиги вя тяфсири гайдасы щагтында тясяввирляр;

Билмиялидир: «Сосиал съюрта щагтында», «Ямяк пенсийалары щагтында», «Сосиал мцавинялтар щагтында», «Тибби съюрта щагтында» вя с. Азярбайжан Respublikasynyн Ганунларынын нормаларыны.

б) Сосиал тяминат ганунвериъилийинин тятбиги иля ялагядар олан диэяр норматив-щцгуги актлары.

Баъармалыдыр:

- а) ганунлары вя диэяр норматив-щцгуги актлары тяфсир вя тятбиг етмийи;

- б) фактлары вя щаллары щцгуги ъящятдян дцзэң тювсцф етмайи.
 ъ) щцгуги характерли сянядляри щазырламаы, ихтисаслы щцгуги мяслящятляр вя ряйляр вермайи.
 ч) ганунауильун олараг щцгуги гярарлар гябул етмайи вя диэяр щцгуги щяркятляри щяйата кечирмайи.
Мянимсиямидир: а) Азярбайъан Республикасынын социал тяминат ганунвериъилийинде истифада олунан терминляри вя ясас алайышлары.

V. Fənnin təqvim planı:

Həftələr	Mövzunun adı və qısa icmali	Müha zirə	Məşğ ələ	Saat	Tarix
	<p>Mövzu № 1. Sosial təminatın anlayışı, funksiyaları və formaları</p> <p>Qısa icmali: Сосиал тяминатын, социал съортанын вя социал мцдафиянин алайышы. Социал съорта щадисяси (социал риск) социал тяминат нювляринин тягдим едилмя ясасы кими. Инсанын социал тяминат щцгугу вя онун щяйата кечирилмясинде дювлятин ролу. Социал тяминат системинин формалашмасы мяршяляри. Социал тяминатын функцийалары вя онларын мязмуну. Социал тяминатын формалары. Бурда социал тямината социал съорта щадисяляри баш вердиќя шахслярин социал статусуну сахламаг мягсядиля ЦДМ-ун бюлцшдцрцлмаси цсулларындан бири кими алайыш верилир. Социал съорта алайышы физики шахслярин социал съорта щадисяси баш веряндя итирилмиш ямяк щагларынын вя эялирляринин компенсасийасына йонялмиш тяминат формасыдыр. Социал мцдафия алайышы ися эениш алайыш олуб юзцндя социал тяминат вя социал съорта или йанашы ятраф мцщитин мцщафизясини, мяшъуллууун тяминини, мцлкийят щцгугунун мцдафиясини, ямайин мцщафизясини, ана вя ушагларын мцщафизясини вя с. юзцндя ящатя едир.</p> <p>Социал съорта щадисяси (социал риск) социал тяминат нювляринин тягдим едилмя ясасы кими тящлил едилер. «Социал съорта щагында» АР Ганунунип 4-ъц маддясиня эюря 10 съорта щадисяси (ганунла мцйайян едилмиш йаш щяддиня чатма, ялиллик, аиля башчысыны итирилмаси вя с.)</p>	2		2	27.01.15

	<p>тәсбіт еділмішdir.</p> <p>Бу мөвзүз eyni zamanda инсанын социал тәмината шығында онун шайатта кечирилмәсіндегі дөвләттің ролу тәщліл едилір. Инсанын социал тәминат шығында конститусион шығын олуб, йашамағ шығындағы гырылмаз ялагядайдыр вя бейнәлхалғ шығын нормалары или танындынына эюрә дөвләт тәржемәндең юз-башына мяшудудийяттегі уағыза билмәз. Дөвләттің ролу așağıdakılardan ibarətdir:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Норматив-шығын базанын йарадылмасы, 2. Дөвләт идаре-чылык органларынын тәшкили; 3. Малийя ясасларынын йарадылмасы <p>Социал тәминат системинин формалашмасы мәрштәләләри исә 3 мәрштәләләр бюләнмәкляизаң едилір.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Социал тәминат системинин пәрәкендегі шекилдегі формалашмасы мәрштәләсі; 2. Дөвләт социал тәминат системинин формалашмасы мәрштәләсі; 3. Дөвләт социал тәминат системи вя мәйбүри дөвләт социал сыйортастынын формалашмасы мәрштәләсі <p>Социал тәминатын 5 функциялары вя онларын мәзмұнуизаң едилір: Игтисади, истешсәл, социал реабилитасия, сийаси, демографик.</p> <p>Социал тәминатын цү формасы фәргәндирилмәкля изаң едилір.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мәйбүри дөвләт социал сыйортасты, 2. Бидәя вәсайләләри шесабына социал тәминат, 3. Гарышыг форма <p>Oxu materiallari (kitabin adı, müəlliflər və lazımi səhifələr göstərilməklə):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ялиев М.Н. Социал тәминат шығын: Дарслик. Бакы: Адиловлу, 2007, с.13-69 2. Ялиев М.Н. Вятяндашларын социал тәминат шығынун конститусион ясаслары // Ганунчулуг, 1998, № 4. с. 33-36 3. Ялиев М.Н. Азәrbayҹанда социал тәминатын мәсир дөврдя инкишафы // Ганун, 1998, №13-14. с. 34 4. Ялиев М.Н. Социал тәминат шығынун социал функциялары вя йашамағ шығын/Азәrbayҹan Республикасында дөвләт вя шығын гурӯулууңун актуал проблемләри. Елми мәғалияләр мәймүяси. Бакы: Адиловлу, 2009, № 01, с. 132-138 		
--	---	--	--

	<p>5. Ялиев М.Н. Инсанын йашамаг щцгугу вя бейнялхалг социал стандартлар: гаршылыглы ялагя/Азярбайъан Республикасында дювлят вя щцгут гуруулууунун актуал проблемляри. Елми мягалялар мяймуси. Бакы: Адилову, 2009, № 04, с.118-123</p> <p>6.Ялиев Ш.И. Инсан щцгуглары вя ясас азадлыгларын мцдафияси щагтында Авропа Конвенсийасы чырчывясинде социал щцгугларын мцдафияси (Инсан щцгуглары цзя Авропа Мяшкямясинин практикасы)/Азярбайъан Республикасында дювлят вя щцгут гуруулууунун актуал проблемляри. Елми мягалялар мяймуси. Бакы: Адилову, 2009, № 06, с.488-493</p> <p>7. Щаыйева М.А. Инсанын социал тямината олан щцгугунун анлайышы вя мязмуну//Ганунчулуг, Bakı, 2006, №11, с. 107-112</p> <p>8. Навыйев С.О. Мяйбури дювлят социал сыъортасынын функсийалары / Азярбайъан Республикасында дювлят вя щцгут гуруулууунун актуал проблемляри. Елми мягалялар мяймуси. 20-ъи бурахылыш. Бакы: Адилову, 2008, с. 214-219</p>			
	<p>Mövzu № 2. Sosial təminat hüququnun anlayışı, predmeti, metodu və sistemi</p> <p>Qısa icmali:Щцгугун мцстягил сащяси кими социал тяминат щцгугунун анлайышы. Илк нюбядя социал тяминат щцгугунун мцстягил щцгуг сащяси кими характеристик яламялтари изаш едилir. Она социал сыъорта вя социал тяминат гайдасында пул юдямлярини, тибби вя дярман йардымыны, ганунвериъиликля мцяйян едилmiş гайдада вя нормада социал хидмят, йахуд социал эцзяштляри сялашчыйятли органларын ящалийя тягдим етмаси йолу или цумуми дахили мящсулун бюлцшдцрцлмаси цзя иътимаи мцнасибятляри, щам дя вятяндашларын социал тямината олан конститусион щцгугларынын реаллашдырылмасы, мцдафияси вя бярпасы цзя мцнасибятляри хцсуси методларла тянзим едян щцгуг нормаларынын мяймусу кими анлайиш верилir. Социал тяминат щцгугунун цумуми вя йа хцсуси елм сащясиня аид олмасы мясяляси дя изаш едилir.</p>	4 2	4 2	03.02.15 10.02.15 27.02.15

	<p>Сосиал тяминат щүгүгүнун предметиня дахил олан иътимай мңнасибеттәрин характерик яламяттәри вя онларын даиряси эюстярилир. Сосиал тяминат щүгүгүнун предметини социал тяминат системи васитасиля цуми дахили мяшсулун бүләшдәрләмәси или бальы йаранан мадди вя проседур-процессуал характерли мңряккяб комплекс иътимай мңнасибеттәр ташкил едир. Бурада предметя дахил олан мңнасибеттәрин машийяти эюстярилир вя ташлил едиллир.</p> <p>Сосиал тяминат щүгүгүнун методу. Бурада социал тяминат щүгүгүнун методуна алайыш верилир вя ашыдақы хүсусийяттәри ташлил едиллир:</p> <p>Сосиал тяминат щүгүгүнун методларынын ашыдақы характерик яламяттәрини эюстярмак олар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Императив-диспозитив тянзиметмәнин узлашмасы; 2) Мяркәзляшдирилмиш вя локал тянзиметмәнин узлашмасы; 3) Бир гайда олараг мңгавиля васитаси или тянзим едилмәнин йолверилмәзлий; 4) Сосиал тяминат щүгүг мңнасибеттәринин спесифик щүгүг фактылар (yasasyn dia insan iradesindyan asylы olmайan shadisialar) яsasynnda yaaranmasynyn, diaishmasyinini vya hitamynyn shartgenganmasi; 5) Сосиал тяминат щүгүг мңнасибеттәри субъектtärininiñ bir-birindyan mntlag shäkilde asylы olmamasы, yanı onlaryn muhtariyiyati; 6) Сосиал тяминат щүгүг мңнасибеттәriniñ subyekti kimi vyatndashlarynyň shüguglarynyň mntlag xarakter dasymasys vya sosial taminatyn bu vya ya diær nüvñic taygidim etmeli olan organyn tюvsijia xarakterli gararlard gäbul etmäsinyň yol verilmäzlii; 7) Vyatndashlarynyň pozulmush shüguglarynyň inzibati vya meşkjamä gaidasynnda mndafigiasy, bu zaman shügugbärpaeediбы vya shügugmäşdudlashdyryry sanksiyalaryny tätbig eedilmäsi. <p>Сосиал тяминат щүгүгүнун системи. Сосиал тяминат щүгүгүнун сис-</p>		
--	--	--	--

	<p>теми дедикдя социал тяминат щыгуг нормаларынын бу щыгуг сашыси дахилиндя елми вя мянтиги ъяштядын ясасландырылмыш дүйнелүү баша дүйнелүү. Щымчинин социал тяминат щыгугунун цумуми вя хүсуси щисселяринэ дахил олан институтлар izah edilir.</p> <p>Социал тяминат щыгуг елминя онларын алтайыш верилмекля онун предмети, щыгуг елмляри системинде йери вя елмитядигат методлары эюстярилир.</p> <p>Oxu materiallari (kitabin adı, müəlliflər və lazımı səhifələr göstərilməklə):</p> <p>1. Ялиев М.Н. Социал тяминат щыгугу: Дарслик. Бакы: Адильту, 2007, с.69-110</p> <p>2. Ялиев М.Н. Социал тяминат щыгугу щыгугун мөстягил сашыси кими // АМЕА-нын Фялсияфя вя Сийаси-Щыгуги Тядигатлар Институтунуп елми ясярляри. Елми-нязяри вя ильтимай сийаси журнал, 2006, № 1-2, с. 358-365</p> <p>Ялиев М.Н. Социал тяминат щыгугунун системи / Азәrbaijan Respublikasında dövülat və щыгуг guruyulmuşun aktual problemliyari. Elmi megalialar myamyasi. 16-yyi buraxylыш. Bakı, Adıltu, 2006, c. 100-102</p> <p>Ялиев М.Н. Социал тяминат щыгугунун metodu / Azərbaycan Respublikasında dövülat və щыгуг guruyulmuşun aktual problemliyiri». Elmi megalialar myamyasi. 17-yyi buraxylыш. Bakı, Adıltu, 2007, c. 127-133</p> <p>Ялиев М.Н. Социал тяминат щыгугу вя социал щыгуг: гарышлыглы ялагя вя мөасир baxışlar//AMEA-nyň Xäbärläri. Shumanitar vya iiltimai elmliar seriyası, Bakı, 2006, № 2, c.244-253</p>				
Həftələr	Mövzunun adı və qısa icmali	Müha zirə	Məşğ ələ	Saat	Tarix
	<p>Mövzu № 3. Sosial təminat hüququnun prinsipləri</p> <p>Qısa icmali: Социал тяминат щыгугунун принципларында алтайыш верилмеклянларын тяснифаты апарылыр.</p> <p>Мөасир социал тяминат ганунвериильи бахымындан ися социал тяминат щыгугунун сашыви принциплары кими ашыдақылар фяргляндирiliр вя онларын мащыйяти ачыгланыр.</p>	2	2		17.02.15

	<p>1) социал тяминатын цумуилийи;</p> <p>2) социал тяминатын инсанын лайигли щаят шяратиня тяминат веряйык сявиийядя мцыйян едилмаси;</p> <p>3) социал тяминатын тягдим едилмаси ясасларынын вя нювляринин чохлуу;</p> <p>4) социал ящамийятли щаллардан асылы олараг тяминатын шартляригин вя нормаларынын диференсиасы;</p> <p>5) социал тяминат мясяляяриня даир гярарларын гябул едилмасинде вя тяндашларын щцгугларыны мцдафия едян иътимаи тяшкилатларын иштиракынын тямин едилмаси принсипи.</p> <p>Oxu materialları (kitabin adı, müəlliflər və lazimi səhifələr göstərilməklə):</p> <ol style="list-style-type: none"> Ялиев М.Н. Сосиал тяминат щцгугу: Дярслик. Бакы: Адилольу, 2007, с.111-126 Ялиев М.Н. Цумышцгуги принциплярин пенсийа тяминаты саңясинде фялийяти / Еколоэйя, фялсяфя, мядянийят. Елми мягаляляр мяъмуяси. 24-ъц бурахылыш, Бакы, 2000, с. 37-39 Тамалов Р.В. Сосиал тяминат щцгугунун цумуилийи принсипи / Азярбайъан Республикасында дювлят вя щцгуг гуруулууунун актуал проблемлари. Елми мягаляляр мяъмуяси. 16-ъы бурахылыш. Бакы, 2006, с. 205-208 Салманова С.Г. Сосиал тяминат щцгугу принципляринин онлайнайышы вя онларын тяснифаты // Щцгуги дювлят вя ганун, Bakı,2009, № 3 (129), с.37-39 			
	<p>Mövzu № 4. Sosial təminat hüququnun mənbələr</p> <p>Qısa icmali: Сосиал тяминат щцгугу мянбяляринин онлайнайышы верилмяклионларын мцхтилиф ясаслара эюря (субъектляриня, тясир даирясиня, акты гябул едян органа, формасына вя с. эюря) тяснифаты апарылыр</p> <p>Сосиал тяминат щцгугунун мянбяляри дедикдя дювлятин вя тяндашлara социал тяминат системи цзя пенсийаларын, мцавинятлярин, социал хидмятлярин вя диэяр социал тяминат нювляринин тяг-</p>	2	2	24.02.15 10.02.15

	<p>дим едилмаси иля балы олан иътимаи мңасибеттәрин тәнзим олунмасына йүнәлдилмиш ирадясинин ифадя формалары вя цсуллары баша дүшүлцр. Бурада социал тәминат щиггүнун мянбәляринин м҆жайян мейарлар бахымындан тәснифаты апарылмыш, айры-айры мянбәлярин ийерархийасы эюстярилтәкіөнләрүн зениш шакилде цуми характеристикасы верилир.</p> <p>Oxu materiallari (kitabin adı, müəlliflər və lazimi səhifələr göstərilməklə):</p> <ol style="list-style-type: none"> Ялиев М.Н. Социал тәминат щиггүгү: Дәрслек. Бакы: Адилову, 2007, с.127-157 Ялиев М.Н., Ялсәярова Л.Я. Социал тәминат щиггүнун мянбәляринин алайышы вя хүсусийяттәр // Ганун, Bakı, 1997, №7, с. 16-17 Ялиев М.Н. Социал тәминат щиггүнун ясас мянбайи кими Азярбайжан Республикасы Конститусийасынын цуми характеристикасы // Ганунчулуг, Бакы, 2007, № 8, с. 15-20 Ялиев М.Н. Социал тәминат щиггүнун мянбәляри кими бейнәлхалг щиггүгү актларын цуми характеристикасы // Бейнәлхалг щиггүгү вя интеграсия проблеммәри, Бакы, 2006, № 1 (05), с. 28-31 Ялиев М.Н. Социал тәминат щиггүнун мянбайи кими локал характеристли актларын хүсусийяттәр // Бакы университетинин хәбәрләри. Социал-сийаси елмәләр серийасы, 2007, №4, с. 24-29 Садыгов Р.Ш. Социал тәминат щаггында ганунвериъилийин мяйлляшдирилмаси перспективтәри / Кечид дөврәндә Азярбайжан Республикасында дөвләт вя щиггүгү гурзулууңун актуал проблеммәри. Елми мыйаллар мяймуси. 14-ың бурахылыш, Бакы, Адилову, 2006, с. 231-243 			
	<p>Mövzu № 5. Sosial təminat hüquq münasibətləri</p> <p>Qısa icmali: Социал тәминат щиггүг мңасибеттәринин алайышы верилмәкля онларын нювляри эюстяриллир вя тящиле едиллир. Пенсийа щиггүг мңасибеттәрүү:</p>	2	2	03.03.15

	<p>Сосиал мәсавиняттар үзіншегінде мәнасибеттілік: Сосиал хидмәт үзіншегінде мәнасибеттілік: Вятаңдашларын социал тәминаты или баялы йарапанан проседур вя просессуал үзіншегінде мәнасибеттілік.</p> <p>Сосиал тәминат үзіншегінде мәнасибеттіліккін социал тәминат үзіншегінде нормалары или тәнзим едилян вя социал тәминат системи васитеси или цумуми дахили мәшсүлүн бүләкшілдірүлмөсі или ялагядар йарапанан мадди, проседур вя просессуал характерлі ильтимай мәнасибеттілік кими алтайш верилір. Бу үзіншегінде мәнасибеттіліккін субъекттердің кими ясасын субъектив үзіншегінде вя вязифиялар үзіншегінде олан физики шахс вя дювлят органы чыхыш едір. Социал тәминат үзіншегінде мәнасибеттіліккін обьекти дедикдә онларын йүнәлдіккін конкрет мадди немят баша дәштілцір. Мясялян, пенсийа, мәсавинят, тибби йарадым вя с. Пенсийа үзіншегінде мәнасибеттіліккін дедикдә ганунла мәжайян едилмеш йаш шәддиня чатан, ялил олмуш вя йа аиля башчысыны итирмиш шахсияттіліккін мадди тәминаты или баялы олараг онларла (бязян аиля или) социал тәминат органлары арасында пенсийаларын тәйин едилмөсі ясасында йарапанан вя социал тәминат үзіншегінде нормалары или тәнзим олунан ильтимай мәнасибеттілік баша дәштілцір. Социал мәсавиняттар үзіншегінде мәнасибеттіліккін дедикдә вятаңдашлара социал мәсавинят, компенсасийа юдямаси нювціндә вя дювлят социал йарадымы формасында пул юдянишляринин тәгдім едилмөсі или ялагядар олараг мәқвағындық факттар ясасында йарапанан вя социал тәминат үзіншегінде нормалары или низама салынан ильтимай мәнасибеттілік баша дәштілцір. Социал хидмәт үзіншегінде мәнасибеттіліккін вятаңдашлара ганунла нязардя тутулмуш шығымда вя гайдада, шабелі мәжайян шарттар дахилиндә пул суз вя йа эңзяштли ясасларла тибби вя дәрман йарадымы, мәжтәлиф нюв диәр социал хидмәттар тәгдім едилмөсі или ялагядар мәқвағындық факттар ясасында йарапанан вя социал тәминат үзіншегінде нормалары или тәнзим олунан ильтимай мәнасибеттіліккіндердір.</p> <p>1. Ялиев М.Н. Социал тәминат үзіншегінде: Дарслик. Бакы: Адилолу, 2007,</p>		
--	---	--	--

	<p>c.158-198</p> <p>2. Ялиев М.Н. Сосиал тяминат цзря щцгуг мцнасибятляринин цмуни характеристикасы // Бакы Университетинин хябярляри. Сосиал-сийаси елмляр серийасы, 1997, №1, с. 158-165</p> <p>3. Ялиев М.Н. Пенсийа щцгуг мцнасибятляриндя щцгуги фактлар вя онларын ящамийяти/Азярбайъан Республикасында дювлят вя щцгуг гуруулдуунун актуал проблемляри. Елми мягалялар мяъмуяси. 3-ъц бурахылыш. Бакы: Диэста, 2002, с. 6-14</p> <p>4. Щцсейнов П.А. Вятындашларын социал тяминат щцгугу или балы ярия вя шикайтляриня баҳылмасынын проседур вя просессуал хцсусийятляри/ Азярбайъан Республикасында дювлят вя щцгуг гуруулдуунун актуал проблемляри. Елми мягалялар мяъмуяси. 2-ъи бурахылыш. Бакы: Диэста, 2002, с. 150-153</p> <p>5. Байрамов Ш.Б. Социал тяминат щцгуг мцнасибятляри. Бакы: Адилову, 2009</p> <p>6. Байрамов Ш.Б. Социал тяминат щцгугунун щаяата кечирilmясинде бейнялхалг щцгуги тянзимлямияниң ролу/Азярбайъан Республикасында дювлят вя щцгуг гуруулдуунун актуал проблемляри. Елми мягалялар мяъмуяси. Бакы: Адилову, 2009, № 03, с.142-149</p> <p>7. Щцсейнов Ъ.Я. Щакимлярин пенсийа тяминаты цзря мцнасибятляри социал тяминат щцгут мцнасибятляринин нювц кими / Азярбайъан Республикасында дювлят вя щцгуг гуруулдуунун актуал проблемляри. Елми мягалялар мяъмуяси. 18-ъи бурахылыш, Бакы, 2007, с. 189-195</p>			
	<p>Mövzu № 6. Sosial siğorta stajı</p> <p>Qısa icmali:Бурада илк нювбядя социал съюрта стажынын алтайышы вя нювляри изаш едилтир.</p> <p>Съюрта стажынын легал алтайышы илк дяфя «Социал съюрта шаггында» АР-нын Ганунда тясбит едилмишидир. Щямин ганунун 8-ъи маддясиня эюря съюрта олунанын съюрта стажы - съюрта олунанын хейриня мяъбури дювлят социал съюрта шаггы юдянилян ямяк</p>	2	2	10.03.15 24.02.15

	<p>фялийяты дюврляринин цумуми мцддя-тидир. «Ямяк пенсийалары щаггында» АР Ганунунун 1-ъи маддясинде ися социал сыпорта стажына ямякпенсийасы щцгугунун мцяйян едилмаси заманы нязяя алынан ишвяйадиэяр фялийят дюврляринин (мцвафиг иъращакимий-яты органына мяъбури дювлят социал сыпорта щаглары юдямяк шярти или) вяеляъя дямцвафиг ганунвериъиликля сыпорта стажына дахил едилян диэяр дюврлярин мяъмусу кими анлайыш ве-рилмишдир. Пенсийа ганунвериъилий сыпорта стажына дахил едилян дюврлярин щесабланмасынын ики гайдасыны мцяйян едир: сыпорта стажынын адигайдада щесабланмасы; сыпорта стажынын эцзяштли гайдада щесабланмасы. Мяъбури дювлят социал сыпорта щагла-рынын юдянилмаси барядя верилян ся-нядля-дювлят социал сыпорта шящадятнамаси или сцбут олунмасы эюстярилмякля онун щцгуги режими изаш едилир.</p> <p>Oxu materiallari (kitabin adı, müəlliflər və lazimi səhifələr göstərilməklə):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ялиев М.Н. Социал тяминат щцгугу: Дарслик. Бакы: Адилольу, 2007, с.199-221 2. Ялиев М.Н. Социал сыпорта стажынын анлайышы, нювляри вя щесабланмасы гайдасы / Азярбайъан Республикасында дювлят вя щцгуг гуруулууунун актуал проблемляри». Елми мягаляляр мяъмуяси. 20-ъи бурахылыш. Бакы: Адилольу, 2008, с. 102-110 3. Зейналлы С.Э. Социал сыпорта цзря щцгуг мцнасибятляринин субъектляри вя мяzmуну/Азярбайъан Республикасында дювлят вя щцгуг гуруулууунун актуал проблемляри. Елми мягаляляр мяъмуяси. Бакы: Адилольу, 2009, № 01, с.259-265 4. Зейналлы С.Э. Социал сыпорта щцгуг мцнасибятляринин обьектляри/Азярбайъан Республикасында дювлят вя щцгуг гуруулууунун актуал проблемляри. Елми мягаляляр мяъмуяси. Бакы: Адилольу, 2009, № 03, с.149-156 5. Ялиева П.А. Иъбари тибби сыпорта системинде ислащатларын ясас истигамятляри/Азярбайъан Республикасында дювлят вя щцгуг 		
--	--	--	--

	гуруулууунун актуал проблемляри. Елми мягалиялар мяймуси. Бакы: Адилову, 2009, № 01, с.259-265				
	<p>Mövzu № 7. Azərbaycan Respublikasının pensiyatəmin atisistemi</p> <p>Qısa icmali: Azərbaycan Respublikasınyн пенсийа төмөнкүү системинин мазасир вязийити эюстярилмякля онун мяйбури дювлят пенсийа сыйортасы или бальы мейарлары ачыгланыр.</p> <p>«Пенсио» латын сөзү олуб, «юдяниш» мянасыны верир. О, мяйбури дювлят сыйорта олунан шахсиятта мцайян социал сыйорта щадисяляринин баш вермаси илия (мясялян, мцайян йаш щяддиня чатма, ялиллик, аиля башчысынын итирилмясиги) ялагядар олараг юдяниш пул юдянишидир. Ямяк пенсийасынын легал онлайныши ися «Ямяк пенсийалары шаггында» АР Ганунун 1-ыйи маддясинде верилмишdir. Бу маддия эюря ямяк пенсийасы щамин ганунла нязардя тутулмуш гайда вя шартлярда мцайян едилян вя мяйбури дювлят социал сыйорта олунан (бундан сонра — сыйорта олунан) шахсиятин онлара ямяк пенсийасы тайин олундугдан яввял алдыглары ямяк щаггы вя дизэр эялирлярин, йахуд сыйорта олунан шахсиятин юлцмц илия ялагядар онларын аиля цзвляринин итирифияти эялирлярин компенсасийасы мягсяди илия вятындашлара айлыг верилян пул юдянишидир. Ямяк пенсийасынын йашаэюрямякпенсийасы, ялиллия эюрямякпенсийасы, аиля башчысыны итирмия эюря ямяк пенсийасы кими нювляри эюстярилмякля онун элементляри изаш едилир.</p> <p>Oxu materialları (kitabın adı, müəlliflər və lazımi səhifələr göstərilməklə):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ялиев М.Н. Социал төмөнкүү щүргүгү: Дарслик. Бакы: Адилову, 2007, с.222-238 2. Гасымов А.М., Ялиев М.Н. Азярбайжан Республикасынын пенсийа щүргүгү. Дарс вясаити. Бакы: Диеста, 2001 3. Ялиев М.Н. Азярбайжан Республикасында пенсийа төмөнкүү системинин таяккылц вя инкишаф перспективляри (щүргүги проблемляр). 	2		2	17.03.15

	<p>Бакы: Бакы Университети няшрийаты, 2003</p> <p>4. Ялиев М.Н. Азярбайъан Республикасында пенсийа ислаштынын нязари вя тяърцби мясяляляри // Ганунчулуг, Бакы, 2002, № 1, с. 9-16</p> <p>5. Ялиев М.Н. «Пенсийа» йохса, «тягацд»: терминларин мүшарибяси//Ганун, Бакы, 2003, № 5, с. 9-16</p> <p>6. Ялиев М.Н. Пенсийа щцгугу вятындашын айрылмаз вя мңтляг щцгугудур / Азярбайъан Республикасында дювлят вя щцгуг гуруъулууунун актуал проблемляри. Елми мягаляляр мяъмуяси. 1-ъи бурахылыш. Бакы: Диэеста, 2002, с. 6-17</p> <p>7. Ялиев М.Н.Азярбайъан Республикасы пенсийа ганунвериъилийиндя гадынларын пенсийа щцгугунун бязи мясяляляри // Азярбайъанда эендер тядигатлары, 2002, с. 116-124</p> <p>8. Ялиев М.Н. Сосиал сыворта системинин вя пенсийа тяминатынын актуал проблемляри/Азярбайъан Республикасында дювлят вя щцгуг гуруъулууунун актуал проблемляри. Елми мягаляляр мяъмуяси. Бакы: Адиловлу, 2009, № 03, с.137-142</p>			
	<p>Mövzu № 8. Yaşa görəəmək pensiyaları Qısa icmali: Йаша эюря ямяк пенсийасынын анлайышы верилмякля онун нювляри вя мябляни юстярилир.</p> <p>«Ямяк пенсийалары щаггында» АР Ганунуна эюря ямяк пенсийасынын нювляриндиң бири кими йаша эюря ямяк пенсийасы чыхыш едир. Йаша эюря ямяк пенсийасына дювлят сосиал мңдафия фондуун вясайлары щесабына ганунла нязардя тутулмуш гайды вя шартлярля мңайян йаш щяддиня чатан вя зятури сосиал сыворта стажына малик олан шахсляря юмцрлук тыйин едилян вя айлыг олараг пул формасында верилмяли олан юдяниш кими анлайыш вермяк олар.«Ямяк пенсийалары щаггында» АР Ганунунда тясбит олунмуш йаша эюря ямяк пенсийаларынын тыйин олунмасы шартлярини ясас эютцряжк онун нювляринин тяснифатыны ашыыдакы кими апармаг олар: 1) цумуми ясасларла йаша</p>	2	2	24.03.15

	<p>эюря ямjak пенсийалары; 2) эцзяштилек ясасларла йаша эюря ямjak пенсийалары. Йаша эюря ямjak пенсийаларынын мябляни «Ямjak пенсийалары щаггында» ганунун 10-ъу маддяси илия мцяйян едилер. Йаша эюря ямjak пенсийасынын мябляни биринчи пилляси олан онун база шиссиясинин мябляни 85 манат мябляиндеги мцяйян едилмишdir. Лакин йаша эюря ямjak пенсийасынын мябляни онун икинchi пиллясими тяшкел едян сыпорта шиссияси илия бирликдя мцяйян едилер вя «Ямjak пенсийалары щаггында» ганунун 27-ъи маддясина уйын щесабланыр.</p> <p>Oxu materiallari (kitabin adı, müəlliflər və lazımı səhifələr göstərilməklə):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ялиев М.Н. Сосиал тяминат щцгугу: Дярслик. Бакы: Адилоолу, 2007 Гасымов А.М., Ялиев М.Н. Азярбайъан Республикасынын пенсийа щцгугу. Дярс вясаити. Бакы: Диэста, 2001, с.239-255 2. Ялиев М.Н. Азярбайъан Республикасында пенсийа тяминаты системинин тяшяккىлц вя инкишаф перспективляри (щцгуги проблемляр). Бакы: Бакы Университети няшрийаты, 2003 3. Ялиев М. Н. Йаша эюря пенсийалар: мцасир вязийяти, щцгуги проблемляри, инкишаф перспективляри. Бакы: Бакы Университети няшрийаты, 2003 4. Миршодов Р.И. Йаша эюря эцзяштилек пенсийалар. Бакы: Озан, 1996 5. Миршодов Р.И. Йаша эюря ямjak пенсийалары. Бакы: Тякнур, 2007 			
	<p>Mövzu № 9. Əlliyyə görəmək pensiyaları</p> <p>Qısa icmali: Бурада илк нювбядя ялиллийин алайышы, онун груплары, сябябляри вя щцгуги яшмяйияти эюстярилир. Ялиллик дедикдя, анаданэялмя, хястяликдян вя йа хясарятдян доъян ягли вя йа физики гүсурлар нятиъясинде щайат фялийияти мяшдуудлашсан сосиал йардымга вя мцдафияя ештийабы олан шахс баша дцшлц. Ялиллийин дярьяляри (груплары), сябябляри вя мцддяти Азярбайъан Республикасы Назирлар Кабинетинин 1997-ъи ил 19 август тарихли 93 нюмрли гярары илия тясдиг едилмиш «Тибби сосиал эксперт комиссийалары щаггында» Ясаснамаяя уйын олараг тибби сосиал эксперт комиссийалары тяряфиндян мцяйян олунур.</p>	2	2	31.03.15 10.03.15

<p>Тибби социал експерт комиссийасынын анаданэялмя хястяликтан вя йа хясаряттан доъан ягли вя физики гүсурлар нятиъясин-дя фяалийяти мяшдуудлашан, социал йардымы вя мцдафияя ёщтийаы олан шахси експерт мцайинясиндян кечирдицдян сонра гябул етдии ряй ялиллий эюря ямяк пенсийасы щцгуг мцнасибиятинин йаран-масы ццн щцгуги факт щесаб олунур. «Тибби социал експерт комиссийалары щагтында» Ясаснамянин 1.5-ъи бяндиня ясасын ися ялиллийин ашаыдақы сябяблари эюстярилир: цумури хястялик нятиъясиндя ялиллик; ямяк зядаси, пешя хястялий нятиъясиндя ялиллик; ушаглыгдан ялиллик; Чернобыл АЕС-дя гязанын ляьви илия баблы ялиллик; Чернобыл АЕС-дя щярби хидмятля ялагядар ялиллик; 1990-ъы ил йанвар щадисяляри илия ялагядар ялиллик; щярби хидмят дюврц илия ялагядар ялиллик; щярби хидмят вязифясини йе-риня йетирмякля ялагядар ялиллик; щярби ямялийятлар кечирилян зонада олмагла ялиллик; мцшарибя ялиллий; Азярбайъан Республикасынын ярази бцтювлцнцн мцдафияси илия ялагядар ялиллик.</p> <p>Мцасир пенсийа ганунвериъилий ба-хымындан ялиллий эюря ямяк пенсийасына ашаыдақы кими алайыш верилир: ялиллий эюря ямяк пенсийасы дедикдя ганунла мцяйян едилмиш гайдада ялил кими танынан вя ялиллик баш вердийи заман мцвафиг социал сыртта стажына ма-лик олан шахсляря, йаҳуд мцддятиндян асылы олмайраг мцяйян хидмяти фя-лийяти (мясялян, щярби хидмяти) щаятата кечириян шахсляря тяйин едилян айлыг пул юдяниши баша дцшцлцр. Ялиллий эюрямякпенсийасынын базациссясинин мябляи йашаэюряпенсийанын базацисся-синин мябляинин ЫГруппялларя 120 фаизи (ЫГруппэюздян ялилларя 200 фаизи), ЫЫЫГруппялларя 100 фаизи, ЫЫЫГруппялларя ися 55 фаизи щямин-дя мцяйян едилмишdir.</p> <p>Oxu materiallari (kitabin adı, müəlliflər və lazimi səhifələr göstərilməklə):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ялиев М.Н. Социал тяминат щцгугу: Дярслик. Бакы: Адилоълу, 2007, с.256-267 2. Ялиев М.Н. Азярбайъан Республикасында пенсийа тяминаты системинин тяшяккىлц вя инкишаф 		
--	--	--

	<p>перспективляри (щүгүги проблемлар). Бакы: Бакы Университети няшрийаты, 2003</p> <p>3. Ялиев М.Н. Яиллийя эюря пенсийалар: мңасир вязийят вя проблемлар // Казус, 2003, № 1, с. 8-14</p> <p>4. Щасянзадя С.Б. Азярбайъан Республикасында яиллярин социал мңдафиясинин щүгүги тянзими. Бакы: Елм, 2006</p> <p>5. Щасянзадя С.Б. Яиллийя эюря ямjak пенсийаларынын щесабланмасы гайдасы/Азярбайъан Республикасында дювлят вя щүгүг гуруулууунун актуал проблемлари. Елми мягалялар мяъмуяси. Бакы: Адиловлу, 2009, № 01, с. 132-138</p> <p>6. Щасянзадя С.Б. Яиллярин социал мңдафиясинин щүгүги тянзимлянмясии тякмилляшдирилмаси мясялялари/Азярбайъан Республикасында дювлят вя щүгүг гуруулууунун актуальн проблемлари. Елми мягалялар мяъмуяси. Бакы: Адиловлу, 2009, № 02, с.115-122</p> <p>7. Щасянзадя С.Б. Яиллярин реабилитасийасынын практики аспектлари/Азярбайъан Республикасында дювлят вя щүгүг гуруулууунун актуальн проблемлари. Елми мягалялар мяъмуяси. Бакы: Адиловлу, 2009, № 03, с.160-165</p>			
	<p>Mövzu № 10. Aılə başçısını itirməyən görəemək pensiyalarы</p> <p>Qısa icmali: Бурада аиля башчысыны итирмая эюря ямjak пенсийасынын алтайышы, бу пенсийаны алмаг щүгүг олан шахсярин даиряси вя онун тяйин едилмаси шартлары вя мябляи изац едилер.</p> <p>Мювъуд пенсийа ганунвериъилий башымындан ися она ашавыдакы кими алтайыш вермjak олар: аиля башчысыны итирмая эюря ямjak пенсийасы дедикдя ганунла мңайян едилмиш гайда вя шартларя дювлят социал мңдафия фондунун вясайтлари щесабына аиля башчысынын юлмаси илия ялагядар олараг онун ющдясинде (шимайясинде) олан ямjak габилийяти олмайан аиля цзвляринин ямjak щаггы вя диээр эялирларинин компенсасийасы мягсядиля тяйин едилян айлыг пул юдяниши баша дцшцлцр. Аиля башчысыны итирмая эюря ямjak пенсийасынын тяйин едилмаси цзря щүгүг мңнасибятларинин йаранма ясасы олан щүгүги тяркибдя щам аиля</p>	2	2 2	07.04.15 24.03.15

<p>башчысынын юзця, щам дя онун аиля ىзвляриня аид олан фактлары айырмаг ла-зымдыр. Аиля башчысынын итирилмәси дедикдя онун юлцмә вя йа хябәрсиз иткән дүшмәси баша дүшләр. Юлцмә факты ВВАГ органлары тяряфиндян верилян шя-щадятнамя илия тәсдиг олунур вя йа мяш-кәмя тяряфиндян мәҗийян едилләр. Аиля башчысынын итирилмәси дедикдя нянки онун физики ъяштдян юлцмә, щам дя онун хябәрсиз иткән дүшмәси баша дүшләр. Аиля башчысыны итирмәя эюря ямәк пенсиясы щүгүг мәнасибәтләринин субъекти гисминдя бүтөвлүкдя аиля чы-хыш едилләр. Щамин ганунун 14-ъц маддә-синя эюря вяфат етмиш вя йа щялак ол-муш шяхсләрин ювладлары: 18 йашына чатмамыш; 18 йашына чатанадяк Ы вя йа ЫЫ груп ялил олмуш 18 йашдан йу-хары; тяцсил мәжиссисяләринин яйани шю-бясиндя тяцсил аләнлар, лакин ян чоху 23 йашына чатанадяк; ата, ана, яр (арвад) пен-сия йашына чатмышдырса, йаҳуд Ы вя йа ЫЫ груп ялилдирся; йашындан вя ямәк га-билийятиндян асылы олмайраг вали-дейнләрдян бири вя йа яр (арвад), йаҳуд баба, няня, гардаш, бабы вяфат етмиш вя йа щялак олмуш аиля башчысынын 8 йа-шына чатмамыш ушагларына, гардашла-рына, баъыларына, нявляриня бахырса вя ишлямирся.</p> <p>Oxu materiallari (kitabin adı, tüəlliflər və lazımı səhifələr göstərilməklə):</p> <ol style="list-style-type: none"> Ялиев М.Н. Сосиал тяминат щүгүгу: Дәрслік. Бакы: Адилольу, 2007, с.268-278 Гасымов А.М., Ялиев М.Н. Азәrbaijan Республикасынын пенсия щүгүгү. Дәрс вясаити. Бакы: Диэста, 2001 Ялиев М.Н. Азәrbaijan Республикасында пенсия тяминаты системинин тяшяккүлц вя инкишаф перспективләри (щүгүги проблемләр). Бакы: Бакы Университети няшрийаты, 2003 Ялиев М.Н. Аиля башчысыны 			
---	--	--	--

	итирмаяя эюря пенсийаларын бязи мясяляляри // «Эендер мядянийяти» мягаляляр топлусу, Бакы: Адилоълу, 2003, с. 305-312 5. Кяримов Д.Ф. Аиля башчысыны итирмаяя эюря ямяк пенсийалары. Бакы: Тякнур, 2009				
	Mövzu № 11. Этək pensiyalarının təyin edilməsi, hesablanması və ödənilməsi qaydası Qısa icmali: Ямяк пенсийаларынын тяйин едилмəси гайдасы, онун тяйин едян органын статусу вя сянядлярин сийашысы ачыгланыр. Ямяк пенсийаларынын щесабланмасы гайдасы база, сыворта вя йыым щиссяляриня бүлцнмиякля изаш едилir. Ямяк пенсийаларынын юдянилмəси гайдалары ися цумуmi вя хцуси гайдалара бүлцнмиякля изаш едилir. Oxu materialları (kitabin adı, müəlliflər və lazimi səhifələr göstərilməklə): 1. Ялиев М.Н. Сосиал тяминат щцгугу: Дярслик. Бакы: Адилоълу, 2007, с.279-311 Гасымов А.М., Ялиев М.Н. Азяrbайъан Республикасынын пенсийа щцгугу. Дярс вясaiti. Бакы: Диэesta, 2001 Ялиев М. Н. Йаша эюря пенсийалар: мцасир вязийяти, щцгуги проблемляри, инкишаф перспективляри. Бакы: Бакы Университети няшрийаты, 2003 Ялиев М.Н. «Дювлəт гуллугчуларынын пенсийа тяминаты щагтында» Азяrbайъан Республикасы Ганунунун Комментарийасы. Бакы: Бакы Университети няшрийаты, 2005	2	2	2	14.04.15 07.04.15
	Mövzu № 12. Sosial müavinətlər Qısa icmali: Бурада социал мцавинятляrin анлайышы верилир, онларын тяснифаты апарылыр вя щяр биринин мябlyинин мцяйян едилməsi metodlarы эюстярилир.«Социал мцавинятляr щагтында» AP Ганунунда ilk дяфя олааг социал мцавинятя легал анлайиш верилмишdir. Щяmin ганунун 1-ъи маддяsinя эюря социал мцавинятляr дедикдя ганунла мцяйян едилмиш гайдада айры-айры категорийя шяхsляря социал йардым эюстярилмəsi мягсядиля айлыг вя яа бирдяфялик юдянилян пул вясaiti баша дцшцлцр. Социал мцавинятляri мягсядиня эюря, юдянилмя мцддятиня эюря, социал	2	2	2	21.04.15 21.04.15

	<p>мцавинятляри алан вятындашларын категорийаларына эюря тяйинатына вя ящамийитиня эюря, малийяляшдирмя мянбяляриня эюря тяснифляшдириик. Сосиал мцавинятлярин ашабыдақы нювляри фяргляндирлир: ямяк габилийятинин мцвяггети итирилмасиня эюря мцавинят; ишсизлик мцавинят, дювлят гуллугчуларына юмцрлцк мцавинят, яла, ялиллийя (16 йашадяк ялил ушаглара) вя аиля башчысынын итирилмасиня эюря мцавинятляр, бязи категорийа шахсляря коммунал, няглийат вя диэяр хидмятляря эюря мцавинят, щамилялийя вя дөуша, ушашын анадан олмасына вя ушашын цч йашы тамам оланадяк она гуллуг етмияя эюря верилиян мцавинят, бязи категорийа шахсляринде яйани тяцсил алланлар ццн 18 йашадяк) ушагларына вя бир йашынадяк ушашы олан азтаминатлы аиляляря верилиян мцавинят, валидейнлярини итирмиш вя валидейн щимайясиндяң мяшрум олмуш ушагларын гыйайумларына (щимайчиляриня) мцавинят, радиасийа гязасынын ляйвинде иштирак етмиш вя щямин гяза нятиясинде зяяр чаякяяр ялил олмуш шахсляря шяр ил мцалия ццн мцавинят, дяфн ццн мцавинят, юлцмя сяяб олан постваксинал фясадлара эюря мцавинят, ъеза çәkmәdәn azad edilmişşexslәrә verilәn müavinәt, insan alverindәn zәrәr çәkmışşexslәrә verilәn müavinәt.</p> <p>Ямяк габилийятинин мцвяггети итирилмасиня эюря мцавинят дедикдя ямяк функцийасыны вя йа диэяр фяалийяти сяшшятин гыса мцддятя позулмасы илия ялагядар олараг йериня йетирмек мцмкн олмадыгда, ямяк щагына вя йа диэяр эялия мцтянасиб олараг юдянилян юдяниш баша дцшцлцр. Ямяк габилийятинин мцвяггети итирилмасиня эюря мцавинят ямяк мцгавиляси бальайан вя бунунла балы хейриня мъябури дювлят сосиал сызорта фяалийяти щяйата кечирилян шахсляря юдянилир. Бу мцавинят хейриня сосиал сызорта фяалийяти щяйата кечирилмиш ишляйян вятындашларын диэяр категорийаларына да ейни ясасларла тяйин олунур. Ямяк габилийятинин мцвяггети итирилмасиня эюря мцавинят, ямяк габилийятинин итирилдий бириньи эцн-</p>		

	<p>дян башлайараг саъланадяк вя йа тиббисосиал експерт комиссийасы (ТСЕК) тяряфиндян ялиллик мцайян едилянядяк, лакин ганунвериъиликдя мцайян едилмиш мцддятдян чох олмайан дювр ццн Азярбайъан Республикасы Назирляр Кабинетинин «Хястялик вярягяляринин верилмаси вя мцалиъ-саъламлыг мягсядляриня юдянишлярин тяйин едилмаси вя верилмаси гайдаларынын тясдиги щагында» 8 январ 1993-ъц ил тарихли 9№-ли гярапы илия мцайян едилмиш гайдада верилмиш хястялик вярягясиня (ямяк габи-лийитини итирмек вярягяси) ясасян тяйин едилир. Ишсизлик мцавинятынин щесабланмасы вя юдянилмаси гайдалары Азярбайъан Республикасы Назирляр Кабинетинин 2002-ъи ил 22 январ тарихли 12 сайлы гярапы илия тясдиг едилмиш ”Ишсизлик мцавинятынин щесабланмасы вя юдянилмаси гайдалары” илия мцайян олунур. Мцавинят 1 ил ярзинде 180 эңдян (26 тягвим щяфтяси) чох олмайан мцддятдя юдянилир. Мцавинят алан вя-тяндаш айда 1 дяфя мяшъулуг хидмияти органында гейдийатдан кечмелидир. Мцавинят тяйин олунмуш 1 ил битдикдян сонра вятяндаш мцнасиб ишля тямин олунмайыбса, онда онун тякрабян мцавинят алмаг щцгугу йараныр. Бу заман ишсизлик мцавиняты тясдиг олунмуш мцавинятын минимум мябляйнде мцайян олунур.</p> <p>Ямяк пенсийасы щцгугу газанмайан дювлят гуллугчуларынын юмцрлцк мцавинят алмаг щцгугу ашыыдакы шартляр ол-дугда йараныр: дювлят гуллугчусунун пенсийа йашына чатмасы вя йа ялиллия эюря ишдян чыхмасы; дювлят гуллуунда хидмият илляринин минимум щяддиня (5 ил) малик олмамасы. Бу мцавинятын мигдары ися «Пенсийа йашына чатмасына вя йа ялиллийиня эюря кюнцллц ишдян чых-мыш вя дювлят гуллуунда хидмият илляринин минимум щяддиня малик олмайан дювлят гуллугчуларына тяйин едилян юмцрлцк мцавинятын мигдары щагында» Азярбайъан Республикасы Президентинин 22 октыйабр 2003-ъц ил тарихли фярманына ясасян дювлят гуллугчусунун ахырыны ясас вязифяси цзяя дювлят мяваъибинин 15 фаязини тяшкил едир.</p>			
--	--	--	--	--

	<p>«Сосиал мцавинятылар щаггында» ганун йаша эюря мцавиняти социал мцавинятыларин бир нювц кими тясбит етмишdir. Щямин ганунун 7-ъи маддясиня ясасын йаша эюря мцавинят ямяк габилийяти олмайан шахсляря ямяк пенсийасы щцгугу олмадыгда вя ишлямядикдя тайин едилтир. Йаша эюря мцавинятыларин тайин едилмаси ццн кишилар 67 йаша, гадынлар ися 62 йаша чатмалыдырлар.</p> <p>Бу мцавинятылар 2006-ъы ил йанвар айынын 1-дяк ялиллий эюря социал пенсийа кими тягдим едилмишdir. Щямин тарихдян етибарян ися, «Сосиал мцавинятылар щаггында» АР Ганунуна ясасын социал мцавинятыларин бир нювц кими тясбит едилмиш ялиллий эюря (16 йашадяк яили ушаглар да дахил олмагла) социал мцавиняты щямин ганунун 7-ъи маддясиня эюря ямяк габилийяти олмайан яили шахсин ямяк пенсийасы щцгугу олмадыгда тайин едилтир. Ялиллий эюря ямяк пенсийаларындан фяргли олараг ялиллий эюря социал мцавинятыларин мябияни мцаяйян едилляркян ялиллийин сябяби щцгуги ящамийят кясб едир.</p> <p>«Сосиал мцавинятылар щаггында» АР Ганунунда социал мцавинятыларин нювц кими тясбит едилян аиля башчысыны итирмаяя эюря мцавинятын тайин едилмаси шартляри дя мцаяйян едилмишdir. Щямин шартляря ашындақылар аидdir: ямяк габилийяти олмайан шахсин ямяк пенсийасы щцгугунун олмамасы; йашындан вя ямяк габилийятындин асылы олмайраг валидейнлярдян, гардаш, баъы, баба вя няняллярдян бири вяфат етмиш шахсин 8 йашынадяк ушагларына бахмасы вя ишляммясиси.</p> <p>Азярбайжан Республикасы Ямяк Мяльлясинин 125-ъи маддясиня эюря щамилялик вя дөйума эюря юдянишли мязуниийятляр ашындақы мцддятлярдя верилир: щамилялик дюврцндя вя дөйумдан сонракы дювр ццн ишляйян гадынлара 126 тягвим эцнц мцддятинде (дөйумдан яввял 70 тягвим эцнц вя дөйумдан сонра 56 тягвим эцнц); дөйум чатин олдугда, ики вя йа</p>		
--	--	--	--

	<p>даща артыг ушаг дөйүлдүгде 140 тягвим әңиң мәддиятиндя (дөйүмдан яввял 70 тягвим әңиң вя дөйүмдан сонра 70 тягвим әңиң). Мәсавинят бүткүн щалларда ямяк щаггынын (газанъын) 100 %-и мигдарында щесабланыр вя мәрағият мәддияти мящеудудлашдырылмадан юдянилир.</p> <p>Ушашын анадан олмасына эюря бирдя-фялик мәсавинят валидейнляринин социал вязийяттиндян асылы олмайыраг щяр бир дөйүлан ушаша эюря юдянилян социал мәсавиняттлярдян биридир. Бу мәсавиняты щям ишляйян, щям дя ишлямаяйн вятындашлар ала билярляр.</p> <p>Ушашын цч йашы тамам оланадяк она гуллуг едилмасиня эюря щаггы гисмян юдянилян мязунийят гадына щамилялийя вя дөйуша эюря мязунийятин баша чатдыры әңиң сонракы әңиңдян башлайыраг тягдим олунар. Бу заман щамин мязунийят гадына онун арзусуна эюря там вя йа щисся-щисся тягдим олуна биляр.</p> <p>Oxu materiallari (kitabin adı, türəlliflər və lazimi səhifələr göstərilməklə):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ялиев М.Н. Социал тәминат щцгугу: Дярслик. Бакы: Адиловту, 2007, с.367-389 2. Ялиев М.Н. Мәсавиняттлярин алрайышы, тәснифаты вя онун мябляйинин мәжайян едилмаси методлары / Кечид дюврцндя Азярбайжан Республикасында дювлят вя щцгуг гурулууъунун актуал проблемляри. Елми мягалялар мәмумяси. 10-ъи бурахылыш. Бакы: Сяды, 2004, с. 96 -101 3. Ялиев М.Н. Ишсизлик мәсавинаты / Азярбайжан Республикасында дювлят вя щцгуг гурулууъунун актуал проблемляри. Елми мягалялар мәмумяси. 8-ъи бурахылыш. Бакы: Адиловту, 2004. с. 108-113 4. Ялиев М.Н. Ямяк габилийятини мәзвяггяти итирмияя эюря мәсавинят/Азярбайжан Республикасында дювлят вя щцгуг гурулууъунун актуал проблемляри. Елми мягалялар мәмумяси. 11-ъи бурахылыш. Бакы: Адиловту, 2005. с. 104-111 5. Ялиев М.Н., Миршодов Р.И. «Социал мәсавиняттляр щаггында» Азярбайжан Республикасы Ганунунун елми вя практики комментарийасы. Бакы: Илай, 2008 		

	6.Мциршицдөв Р.И. «Сосиал мәсавинияттарында» Азярбайжан Республикасы Ганунунун елми вя практики комментарийасы. Бакы: Илай, 2012				
	<p>Mövzu № 13. Sosial xidmətlər və dövlət sosial yardımı</p> <p>Qisa icmali: Бурада илк нювбядя социал хидмиятин алайышы верилир, онун принсиплари эюстярилмякля машийяти ачыгланыр və subyektlərinin щигуги вязийяти эюстярилир. Социал хидмият-чягын щайати вязийятдя (социал шяraitdя) олан шяхслярин социал хидмият олан тягынчаларынын юдянилмаси мягсядиля онлара мцлкийят нювцндян вя тяшклати-щигуги формасындан асылы олмайараг социал хидмият мцяссисяляриндя вя евдя гуллуг, иашяниң тяшкли, тибби, социал, психоложи, щигуги вя дизяр йардымларын эюстярилмясина, щабеля онларын социал адаптасийя вя реабилитасийасына (физики вя мяняви эңъецн бярпа едилмясина) наил олунмасына йюньялмиш фялийятдир.</p> <p>Социал хидмиятин принсипларында дахилдир: цнванлылыг, мцмкцнлцк, кюнцллцлцк, щуманизм, мях-филик, профилактик йонцмлц олмасы принсипи.</p> <p>Социал хидмият дайр ганунвериельик социал хидмиятин ашындағы формаларыны фяргляндирир: евдя социал хидмият, йарымстасионар социал хидмият стасионар социал хидмият, фярди гайдада пешякар социал хидмият, социал-мяслящят йардымы. Ялиллярин реабилитасийасы, тяшсли вя мяшьуллу-шунун тямини. Протез-ортопедик йардым вя ялиллярин няглийят васитялири илия тямин едилмяси.</p> <p>Социал йардымын алайышы верилир, йашайыш минимуму социал йардымын башлыға шарты кими изаш олунур вя социал йардымын тяйин олунмасы вя верилмяси гайдасы эюстярилир.</p> <p>Социал йардымла баялы мцнасибяттары тянзим едян «Цнванлы дювлят социал йардымы щагтында» Азярбайжан Республикасынын 21 октйабр 2005-ъи ил тарихли Ганунунун 1 -ъи маддясинде цнванлы дювлят социал йардымына азтаминатлы аиляляря дювлят тяря-финян эюстярилян пул йардымы кими алайыш верилмишdir. Азярбайжан Рес-</p>	2	1	2	28.04.15 05.05.15

<p>публикасында дювлят социал йардымынын ясас формасы кими пул юдямаси шяклиндя тягдим едилян ңинанлы дювлят социал йардымы чыхыш едир. Бу йардымын тягдим едилмасинин ясаслары «Цнванлы дювлят социал йардымы щагында» ганунла мцайян едилмиш вя бу йардым нювц азтаминатлы аиляляр ццн нязардя тутулмушдур. Щямин ганунда азтаминатлы аиля орта айлыг эялирляри щяр бир аиля цзвц ццн ещтийа мейарынын мяъмусундан ашабы олан аиля кими тясбит едилмишdir. Ганунла социал йардым алмаг щцгугуна орта айлыг эялири онлардан асылы олмайан сябяблардан (аиля цзвляринин ямяк габилийятсиз олмасы, аилянин ямяк габилийятли цзвцнцн ящалинин мяшьуллуу мяркязляриндя ишсиз кими гейдя алынмасы, вяфат етмаси, мяшкямя тяряфиндин иткин дцшмцш вя йахуд юлмцш щесаб едилмаси, азадлыгдан мяшрум едилмаси, аиля цзвцнцн олдууу йерин мялум олмамасы вя с.) щяр бир аиля цзвц ццн ещтийа мейарынын мяъмусундан ашабы олан азтаминатлы аиляляр маликдирляр. Ещтийа мейарына ися щямин ганунда ящалинин ясас социал-демографик группалары цзяя йашайыш минимумундан асылы олараг, ңинанлы дювлят социал йардымынын тяйин едилмаси мягсядиля дювлят бцдъяси или бирэя щяр ил ццн тясдиг олунан щядд кими легал анлайыш верилмишdir. Аилянин орта айлыг эялири аилянин эялиринин орта айлыг эюстярийисидир.</p> <p>Тягацдляр ганунвериъиликля мцайян едилмиш гайдада айры-айры категорийа шахсляря социал йардым эюстярилмаси мягсядиля дювлят тяряфиндин юдянилян пул вясаитидир. Мцасир дюврдя тягацдлярин ашабыдакы нювлярини фяргляндирмяк олар:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) тялябя вя шаэирдляя верилян тягацдляр; б) фярди тягацдляр; ь) фяхри адлара эюря верилян тягацдляр; ч) Азярбайъанын Милли Гяшриманларына верилян тягацдляр; д) шящид аиляляри ццн верилян тягацдляр. <p>Oxu materiallari (kitabin adı, müəlliflər və lazimi səhifələr göstərilməklə):</p>			
---	--	--	--

	<p>1. Ялиев М.Н. Сосиал тяминат щцгугу: Дярслик. Бакы: Адилову, 2007, с.390-408</p> <p>2. Ялиев М.Н. Сосиал хидмятин алайышы вя принсипляри/Азярбайъан Республикасында дювлят вя щцгуг гурулуулыунун актуал проблемляри. Елми мягаляяр мяъмуяси. 12-ъи бурахылыш. Бакы: Адилову, 2005, с. 158-162</p> <p>3. Ялиев М.Н. Сосиал хидмятин дювлятин социал функсийасы или гаршылыглы ялагяси/Азярбайъан Республикасында дювлят вя щцгуг гуруулыуунун актуал проблемляри. Елми мягаляяр мяъмуяси. Бакы: Адилову, 2009, № 02, с.96-102</p> <p>4. Ялиев А.Я., Ялиев И.А., Гасымов Н.Я. Азярбайъанда базар мңасибятляри шярайтиндя ящалинин социал проблемляри. Бакы, 1998, с. 89-109</p> <p>5. Ялиев М.Н. Вятындашларын лайигли щаят сявиийясина олан щцгугунун бязи мясяляяри // Щцгуг+Эянълик, Бакы, 2003, № 1, с. 15-19</p> <p>6. Ялиев М.Н. Йохсуллуг проблеминин щяллиндя социал тяминат щцгугунун ролу / Азярбайъан МЕА Фялсяфя вя Сийаси-Щцгуги Тядигатлар Институтунун 60 иллийи вя ЙУНЕСКО-нун «Цумдцний Фялсяфя Эңц»ня щаср олунмуш Елми Конфрансын Материаллары. Бакы, 2005, с. 294-315</p> <p>7. Ялиев М.Н. Йохсуллуг проблеминин социал тяминат щцгугу нормаларында щялли / Кечид дюврцндя Азярбайъан Республикасында дювлят вя щцгуг гурулуулыунун актуал проблемляри». Елми мягаляяр мяъмуяси. 14-ъи бурахылыш. Бакы: Адилову, 2006, с. 81-88</p> <p>8. Ялиев М.Н. Сосиал хидмят социал тяминат щцгугунун институту кими. Дярс вясанти. Бакы: Тякнур, 2008</p> <p>9. Щаыйева М.А. Сосиал хидмятин дювлятин социал фялийяти или нисбети / Азярбайъан Республикасында дювлят вя щцгуг гурулуулыунун актуал проблемляри. Елми мягаляяр мяъмуяси. 16-ъи бурахылыш. Бакы,2006, с. 184-188</p>			
	Mövzu № 14. Tibbi və dərman yardımı Qisa icmali: Вятындашларын саламалысынын мңафияси системинде тибби йардымын машийяти вя онун нювляри изаш	2	2	05.05.15

	<p>едилер. Бу мювзу ятрафында санаторийа - курорт мәдениетін вя дәрман йардымы, елеңдә дә иѣбари тибби съортанын аллагашты, системи, субъектләри вя тибби съортта мәғавиляси ятрафлы сурятдя изаш едилер.</p> <p>Ящалинин съаламлынынын горунмасы щаггында» АР Ганунунда съаламлынын горунмасына верилян аллагашдан мәлум олур ки, ящалинин съаламлынынын горунмасы комплекс бир системдер вя тибби йардым бу системин бир щиссиясини ташкил едир. Азярбайжан Республикасы Конститусийасында шар кәсип съаламлынынын горумаг вя тибби йардым алмаг щүгүгү тәсдиг едилмекля йанаши, дювлятиң мәдениетлиф мәденийят нювляри ясасында фәлийийят эюстярян сяштыйянин бәттән нювляринин инкишафы цечен зярури тядбирләр эюрмәси, санитарийа-епидемиология саламатлынына тәминат вермәси, тибби съортанын мәдениетлиф нювляри цечен имканлар йаратмасы да тәсбит едилер.</p> <p>«Ящалинин съаламлынынын горунмасы щаггында» АР Ганунуна ясасын, съаламлынын горунмасы чарчывасында ящалий эюстяриял тибби йардымын ашадакы нювляри вардыр:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Илкин тибби-санитарийа йардымы; 2. Тәъили вя тәхирясалынмаз тибби йардым; 3. Ихтисаслашдырылмыш тибби йардым; 4. Иѣтимаи тәщләкли хәстяикляря тутулмуш вя тәяндашлара тибби-социал йардым. <p>Санаторийа-курорт мәдениеті мәденияттән хәстялий тутулмуш вя тәяндашларын бир гайда олараг ялверишли тәбии факторлардан истифадя етмекля мәдениетидир. Беля мәдениетлиарин мәденияттән щиссияси сяштыйя органларынын табечилийинде олан санаторийа-курорт мәдениетлиаринде щайата кечирилир.</p> <p>Санаторийа-курорт мәдениетін щеч дә бәттән вя тәяндашлара тәтбиг едилмир. Йалныз щаким рәйи ясасында беля мәдениеттән ештийәти олан шахсляр щамин мәдениетлиардя мәдениет олунурлар. Мяңз беля рәй санаторийа-курорт мәдениетін цечен тибби эюстяриял тибин едир. «Ящалинин съаламлынынын горунмасы щаггында» АР</p>		
--	---	--	--

<p>Ганунуна ясасын съламлысын горунмасы сащисинде вятындашларын ясас щцгугларындан бири дя дярман васитяляри илия тямин олунмаг щцгугудур (маддя 14). Бу сащядыки мцнасибятляр мцвафиг ганунверишилик актлары илия, о ъцмлядян «Дярман васитяляри щагтында» АР-нын 22 декабр 2006-ъы ил тарихли Гануну илия тянзимлянир.</p> <p>Хястялиklärин диагностикасы, профилактикасы, мцалиъяси, щамилялийин гаршысынын алымасы, хястялиklärин реабилитасийасы, инсан организминин вязийятинин вя физиоложи функцияларынын дяйишдирилмаси ццн истифадя едилян биологи вя фармакологи фяллыш малик тябии (битки, щейван мяншили, минерал вя с.), синтетик, биотехнологи мяншили дярман маддяляри вя йа онларын гарышыны, о ъцмлядян иммунобиологи дярман препараторлары дярман васитяляри щесаб олунур. Тибби съортса съламлысын горунмасы сащисинде ящалинин социал мцдағияси формасы олмагла съортса щадисяси баш вердиқдя ящалинин тибби вя дярман йардымы алмасына тяминат верир.</p> <p>Тибби съортанын 2 формасы фяргляндирлир:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Иъбари тибби съортса; 2. Кюнцлц тибби съортса. <p>Иъбари тибби съортса дювлят социал съортасынын тяркиб щиссяси олмагла, ясас мягсяди иъбари тибби съортса программа мцвафиг щяъмдя ящалинин тибби вя дярман йардымы алмасыны тямин етмякдян ибаратидир. Тибби съортанын субъекти гисминде аашыдақылар чыхыш едир:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Съортса олунанлар; 2. Съортса едянялар; 3. Тибби съортса тяшкилатлары; 4. Тибб мцяссисияляри; 5. Ганунверишиликдя мцайян олунмуш гайдада юзял тибби практика илия мяшыул олан шахсляр. <p>Oxu materiallari (kitabin adı, müəlliflər və lazimi səhifələr göstərilməklə):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ялиев М.Н. Социал тяминат щцгугу: Дярслик. Бакы: Адилольу, 2007, с.412-443 2. Ахундов Т.Б. Йохсуллуг вя пулсуз тибби йардым / Азярбайжан Республикасында дювлят вя щцгуг гуруъулууунун ак- 			
---	--	--	--

	<p>туал проблемляри. Елми мягаляляр мъмуси. 18-ъи бурахылыш. Бакы: Адилольду, 2007, с. 212-216</p> <p>3. Щцсейнов П.А. Сосиал тяминат сащясинде вятяндашларын салламлышын горунмасы щцгугунун бязи мясяляляри // Ганун, Бакы, 2003, № 2, с. 22-24</p> <p>4. Щцсейнов П.А. Тибби сывортамцгавилясисин бязи мясяляляри / Азярбайжан Республикасында дювлят вя щцгут гурзулууунун актуал проблемляри. Елми мягаляляр мъмуси. 4-ъц бурахылыш. Бакы, 2003, с. 402-404</p>			
--	--	--	--	--

VI. İmtahanın keçirilmesi forması -yazılı, şifahi, dialoq və ya test.

VII. Semestr ərzində qiymətləndirmə və bal bölgüsü:

Balların maksimum miqdarı – 100 bal.

A) Semestr ərzində toplanan maksimum bal – 50 (imtahana kecid bal – 17)

Dərsə davamiyətə görə	10 bal
Tələbələrin sərbəst işinə (referat, prezентasiya, tədqiqat işi və s.) görə Qeyd: Plagiat halları qəti qadağandır! Sərbəst işlə əlaqədar bütün tapşırıqların qısa təsviri, təqdim olunma şərtləri, vaxtı və qiymətləndirmə üsulu dəqiq göstərilir.	10 bal
Seminar (məşğələ) və ya laboratoriya dərslərinin nəticələrinə görə (eyni fəndən həm seminar (məşğələ), həm də laboratoriya dərsləri nəzərdə tutulduğu halda onların hər birinə 10 bal ayrılır).	20 bal
Kurs işinin hazırlanmasına və müdafiəsinə görə (fənn üzrə kurs işi (layihəsi) nəzərdə tutulmayıbsa, ona ayrılan 10 bal seminar (məşğələ) və ya laboratoriya dərslərinə əlavə olunur).	10 bal

B) Semestr imtahani nəticəsinə görə - maksimum 50 bal

Hər biletde – 5 sual, hər suala – 10 bal verilir

Qeyd: Tələbənin imtahandan topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır.

C) Semestr nəticəsinə görə qiymətləndirmə (imtahan və imtahana qədər toplanan ballar əsasında):

91 – 100 bal	əla	A
81 – 90 bal	çox yaxşı	B
71 – 80 bal	yaxşı	C
61 – 70 bal	kafi	D
51 – 60 bal	qənaətbəxş	E

51 baldan aşağı	qeyri-kafi	F
-----------------	------------	---

Müəllim: prof. Əliyev Mayis Nəbi oğlu İmza: _____

Tarix: 09.01.2015